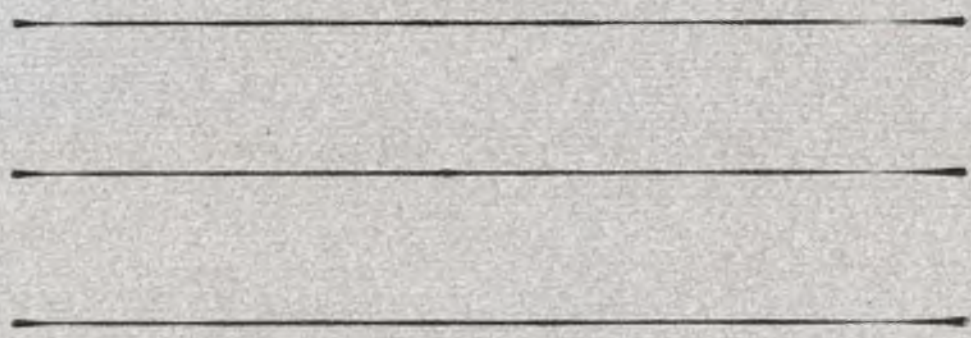

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel.: 65-22-188, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

Zetowano na podst.
mater. przekazanych przez
dr. B. Liótkowskiego

23.03.2004

dr Bogdan Liótkowski
87-800 Włocławek

Włocławek
K Z P I

ks. Hołownia Władysława

M: 1234/1, 047 Pom

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

.....*Włodzisław Wiadysław*.....
.....*T:U-1231/2044 Pom.*.....
.....*Włodzisław W. L. P. L.*.....

I./1. Relacja *lc. 3 s. 1-3*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *lc. 1 s. 1*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *lc. 3*

VI. Fotografie *brak*

1/1. Relacja - Słotownia Władysław

1. Biogram - relacja autorstwa Bogdana
Liotkowskiego, ksero oryg. rękop. k. 3 s. 1-3

Hotownia Władysław (1903-1974), franciszkanin,
czynny w duszpasterstwie ultratym polskim, emblek 912 PL

Urodzony 30 maja 1903 r. we wsi Ponecze pow. Grodna. Do szkoły
pośredniej uczęszczał w Dłwinicy Grodzieńskiej. Klasy niższe gimnazjum
humanistycznego ukończył w Grodnie, wyższe we Lwowie, a egzamin maturalny
składał w 18-tych gimnazjum w Strakowie w 1924 r., jmi po złożeniu w tym
mieście w 1922 r. ślubów zakonnych. Wstąpił do zakonu franciszkanów
konwentualnych i przyjął imię zakonne Bernard. Po maturze w latach 1924-1930
studiował w Zakonnym Instytucie Seminarium filozofii i teologii. Wyświę-
cony został przez bp. krakowskiego Adama Sapiechę 29 VI 1929 r. w Strakowie.
Po studiach był do 1937 r. w klasztorze w Gruczynie, a następnie w Niesze-
wie, gdzie przez dwa lata (1937-1938) był nawet guardianem.

We wrześniu 1939 r. wycofując się przed frontem wojennym znalazł
się u krewnych Bilińskich we Włodzawku ~~Zamianka~~ ^{obliczek u nich}
przy ul. Bulwary 22 ^{100pacyjne Am Weichseuter/} do lutego 1941 r. Biskup sufragan diecezji Głoga,
który znał Hotownę jeszcze z okresu gnieźnieńskiego, mianował go 11 ~~paźd~~ X
1939 r. administratorem tymczasowym parafii Wistka Siłachocka, ~~u miejsc~~ ^{Zostąpił}
ks. Ludwika Chikurowskiego, który ze względu na niebezpieczeństwo grożące
mu ze strony volksdeutschiów przeniesiony został do parafii Sińciszewo / tu
jmi 21 października aresztowany i rozstrzelany w lesie koło Górnej Grupy - 18
XI 1939 r.) Ks. Hotownia do kościoła w Wistce dojeżdżał głównie na nie-
dzielę i święta z Włodzawki. Został tutaj aresztowany 8 XII 1939 r. i
osadzony w więzieniu włodzawskim, skąd został po pewnym czasie
zwolniony / prawdopodobnie podpisał białoruskie lub ukraińskie liście nano-
dowociowe / Po uwolnieniu pracował z mandatem bp. Głoga
w tzw. „duszpasterstwie polskim”, tolerowanym przez Niemców, jednakże ta
jego działalność jest bliżej niemożliwa. Od porębków 1940 r. zganpsio-

Wielu się również w prace duszpasterstwa ukrytego /zwanego też nielegalnym lub katechumbocym / głównie w środowisku młodzieży katolickiej zwrócił przed wojną z Akcją Katolicką. Z tego względu już od początku współpracy z NKZPL, ~~które członkami~~ którego członkami od maja-czerwca ^{1940r.} byli jego kuzyni Marcel i Leon Bilinski /przedwojni członkowie ZHP, AK/, a prowadzono do organizacji pni Stanisława Marzuka, ps. „Junona”, który w tym okresie prze mieszczał się między: Ks. Motownia wspólnie z K. Bilinskim, St. Marzuckim prowadził nastuch radiowy, z którego informacje były wykorzystywane w wydawnictwach konspiracyjnie gazetce „Opow” a ~~drugi~~ od września 1940r pełnił w NKZPL funkcję nieformalnego kapelana. To właśnie jego oraz zakonników, kapucyna Laurentego Drewnowskiego i prawdopodobnie kamilianina Józefa Boratyńskiego oskarżał nadprokurator Sondergericht Leslau /Sądu Specjalnego / ^{A. P. Dengsch,} o inspirowanie młodzieży do nielegalnej działalności.

Po dekonspiracji NKZPL aresztowany wspólnie z Bilinskimi i osadzony 8 I 1941r. w więzieniu wrocławskim. W przeciwieństwie do innych członków organizacji, którzy byli przekazywani do obozu Błonie w Nowocostawiu po dwóch trzech tygodniach, jego przesłuchania dopiero po trzech miesiącach - 7 V 1941r. Zarówno we Wrocławiu jak i Nowocostawiu przeszedł okrutne śledztwo. Świadkowie - współpracownicy podkreślają, że był najciszej i najdelikatniej bity. Po torturach na wiele godzin tracił przytomność. Takie śledztwo miało doprowadzić do wymuszenia na nim zeznań, że organizacja powstała z inspiracji bp Kozela. Z Nowocostawia nie został tak jak inni członkowie NKZPL przewieziony ^{w IX 1941r.} do więzienia w Zwettau lub Lipsku /Salonica /, a skierowany bezpośrednio /tak jak inni kuzia / do obozu koncentracyjnego w Dachau. Porównano do Detta Nowocostawiu jak i Dachau najbliższym jemu towarzyszem niedoli był ks. Czesław Tymc

Ks. Motownie ~~razem~~ z Dachau został wyzwolony 28 IV 1945r.

Od 30.VI 1945 do 6.III 1946r. czynny był w duszpasterstwie Polaków w Nachreni. Do kraju wrócił 18.III 1946r. Za zgodą Komisara Generalnego Franciszka z Madriana Lewandowskiego bp. wrocławski Mieczysław Radeński mianował go tymczasowym administratorem parafii Sińcaneu w pow. Aleksandrowskim, a bp Franciszek Wierzyński mianował go 15.X 1951r. na administratora parafii Psary w dekanacie tureckim. Dopiero 9.IX 1952r. otrzymał od prefekta o franciszkanów z polski na sekularyzacji Prymas Stefan Wyszyński inkardynował go ~~do~~ 26.II 1953r. do diecezji wrocławskiej. Do końca życia był proboszczem w Psarach.

W latach czterdziestych wspólnie z innym członkiem WZ ZPL, mieszkającym po wojnie w Stanach Zjednoczonych Karimieniem Staniewiczem podjął nieudaną próbę ustalenia pozwoleńnych losów tych członków organizacji którzy przeżyli. W 1973r. (25-27.X) wziął udział w pielgrzymce księży do Buchenwaldu, Sachsenhausen.

Władysław Motownia zmarł 16.I 1974r. w Szpitalu Powiatowym w Turku i zgodnie z ostatnią wolą został pochowany na cmentarzu w tym mieście.

Archiwum Diecezji ^{we} Wrocławskiej (ADW), Akta Kurii Diecezji Wrocławskiej (AKDD) - personalne Motownia Władysław z l. 1946-1974, bez sygn.; APW, Akta Stammlager Gerichtgefängnis Leslau 1939-1944, sygn. 149; IPN - AGK 52 p NP w W., sygn. 11-740, Allochtonen w sprawie Mijałowa - Wspomnienia Karimiena Staniewicza, w ; tamże Akta Reichsjustizministerium, sygn CA MSW 395 R 7 M sygn. 444, k. 78, 137, 139; Lech Benedykt - relacje w zbiorach autora; Librowski St., Materiały do dziejów diecezji wrocławskiej od wojny 1939-1945, t. 39, 1979, s. 298-299; Cierzyk J., Ksiądz Władysław Motownia, Kronika Diec. Wrocł., t. 58, 1975, s. 68-69.

Bogdan Ziobkowski

II. Materiały uzupełniające relację:
Głównia Władystaw

1. Zieliński B., biogram „Głównia a Władystaw”,
[w:] 50w. biograficzny konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 2004, z. 6, s. 72-73, ksero k. 1 s. 1

Hołownia Władysław (1903–1974), czynny w duszpasterstwie ukrytym, członek Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego (KZPL).

Urodzony 30 V 1903 we wsi Porzecze pow. Grodno. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Kuźnicy Grodzieńskiej. Klasy niższe gimnazjum humanistycznego ukończył w Grodnie, wyższe we Lwowie Maturę składał w IX Gimnazjum w Krakowie w 1924, już po złożeniu w tym mieście w 1922 ślubów zakonnych. W zakonie Franciszkanów Konwentualnych przyjął imię Bernard. W latach 1924–1930 studiował filozofię i teologię w Zakonnym Instytucie Seminaryjnym. Po studiach, do 1937, przebywał w klasztorze w Gnieźnie, potem w Nieszawie. Tu w latach 1937–1938 gwardian (wyświęcony przez bp. Adama Sapiechę 29 VI 1929 Kraków).

We wrześniu 1939, wycofując się przed frontem, udał się do Włocławka, gdzie zamieszkał przy ul. Bulwary 22 (podczas okupacji Am Weichselufer) u krewnych Bilińskich. Tu mieszkał do lutego 1941. Bp. sufragan Michał Kozal 11 X 1939 mianował o. Bernarda administratorem tymczasowym parafii Wistka Szlachecka, w miejsce zagrożonego aresztowaniem ks. Ludwika Mikuczewskiego (aresztowany i rozstrzelany 18 XI 1939 w lesie pod Górą Grupą). Do kościoła w Wistce dojeżdżał z Włocławka głównie w niedziele i święta. Aresztowany 8 XII 1939 i osadzony we włocławskim więzieniu, został po pewnym czasie zwolniony (prawdopodobnie podpisał białoruską lub ukraińską listę narodowościową). Po uwolnieniu pracował z mandatu bp. M. Kozala w tzw. „duszpasterstwie polskim”, tolerowanym przez Niemców, ale ta jego działalność nie jest bliżej znana. Od początku 1940 zaangażował się, głównie w środowisku młodzieży przedwojennej Akcji Katolickiej, w prace duszpasterstwa ukrytego (zwanego nielegalnym lub katakumbowym). Z tego względu współpracował z KZPL, do którego od maja–czerwca 1940 należeli też jego kuzyni Karol i Leon Bilińscy, przedwojenni harcerze i członkowie Akcji Katolickiej. Do KZPL wprowadził Bilińskich Stanisław Mazurek ps. „Junosza” (ukrywał się u nich). Z K. Bilińskim i „Junoszą” prowadził nadsłuch radiowy, a informacje te drukowała konspiracyjna gazetka „Ogniwo”. Od września 1940 nieformalny kapelan KZPL, został aresztowany razem z Bilińskimi pod zarzutem inspirowania młodzieży do nielegalnej działalności. Nadprokurator Sądu Specjalnego A. P. Bengsch takie oskarżenia stawiał też kapucynowi Czesławowi Drewnowskiemu (o. Laurenty) i kamilianinowi Józefowi Boratynowi. Osadzony 8 I 1940 we włocławskim więzieniu, 7 V 1941 został przekazany do obozu na Błoniach w Inowrocławiu. Okrutne śledztwo miało wymusić na nim zeznania obciążające bp. M. Kozala (o utworzenie KZPL). We wrześniu 1941 został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau, gdzie przebywał do 28 IV 1945. Zarówno w Inowrocławiu, jako i w Dachau najbliższe kontakty utrzymywał z ks. Czesławem Tyncem.

W okresie od 30 VI 1945 do 6 III 1946 czynny w duszpasterstwie Polaków w Nadrenii, do kraju powrócił 19 III 1946. Administrował parafią Siniarzewo pow. Aleksandrów Kuj., potem parafią Psary, gdzie przebywał do śmierci. Dnia 9 IX 1952 otrzymał zgodę na sekularyzację, a 26 II 1953 Prymas Stefan Wyszyński inkardynował go do diecezji włocławskiej. W latach sześćdziesiątych razem

z Kazimierzem Stankiewiczem (mieszkającym w USA) podjął nieudaną próbę ustalenia powojennych losów członków KZPL. Zmarł 16 I 1974 w Szpitalu Powiatowym w Turku i spoczywa na cmentarzu w tym mieście.

AGKŚZpNP-IPN w Warszawie, sygn. 11-740 Wspomnienia K. Stankiewicza; tamże, Akta RJM, sygn. CAMSW 395, RJM, sygn. 444, k. 78, 137, 139; ADWl./AKDWl. – Hołownia W., z lat 1946–1974; Relacje: Lech B. (w zbiorach autora) bez sygn.; APW, Akta Stammlager Gerichtgefangnis Leslau 1939–1944, sygn. 149; Librowski S., *Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939–1945*, t. 39, Włocławek 1979; s. 298–299; Olczyk J., *Władysław Hołownia, Kronika Diec. Włocławskiej*, t. 58, Włocławek 1975, s. 68–69; Ziółkowski B., *Młodzież Kujaw wschodnich w walce z okupantem*, Biul. FAPAK, Toruń 2003, nr 2, s. 1.

Stow. leioar. konsp. pomor. 1939-1945,
Tomni 2004, nr 6, s. 42-73

Bogdan Ziółkowski

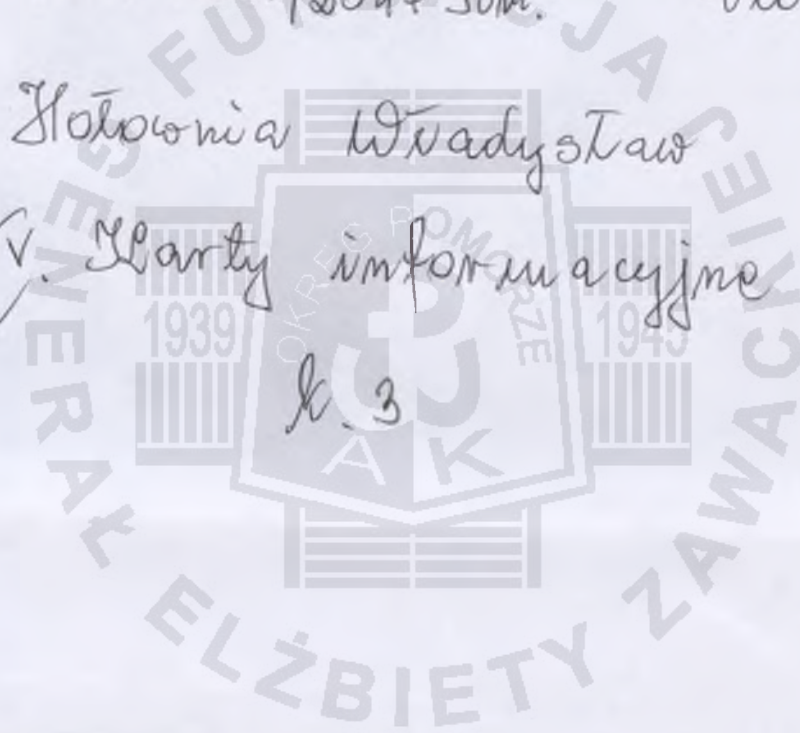
T. N-1231/2047 Pom.

Włodzawek

Głównia Władysław

V. Party informacyjno

k. 3

Włodzisław Władystaw

Włodzisławek¹

Zaangażował się on w prace duszpasterstwa
ukrytego, głównie w środowisku młodzieży
katolickiej, przed wojną związaną z Akcją
Katolicką.

zob. Społeczeństwo Pomorskie w latach
okupacji niemieckiej 1939-1945, Tomini
2004, s. 160

Historia Władysław

w notawek
2231
2

zob. Liołkowski B., Polska Podziemna
na Kujawach..., Toruń 2008,
s. 377, 535.

22.XII'14

Gotownia Władysław Włodawek
K 2 PL 3

Zob. Ziobkowski B., Kuj. Związek Polityczno-Lite-
racki i Inj. Stow. Spół. - Literackie...)
Tomii 2006

s. 10, 83, 133, 159, 195-196, 199, 219.

ML. XH'14

Złotownia Władystaw

